

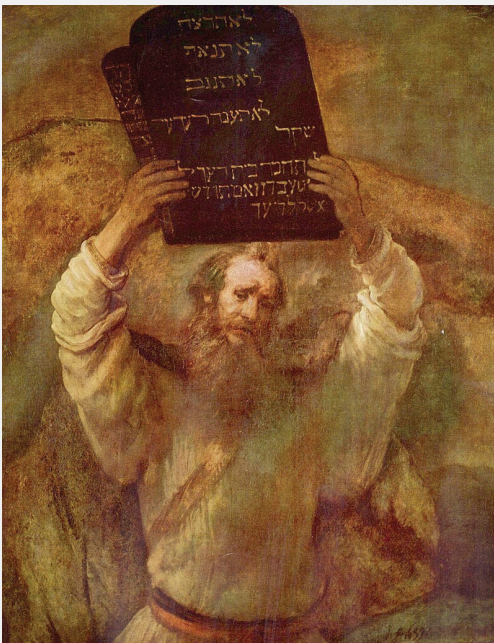
איפה מונחים השברים שלנו?

“הכיתה, הארון והשברים - על שבר, תיקון ולמידה”

השבר (שמות ל"ב)

וַיֵּרָא הָעָם כִּי-בָשַׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן-הָהָר וַיִּקְהַל הָעָם עַל-אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם | עֲשֵׂה-לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ
לִפְנֵינוּ כִּי-זָה | מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הָעֵלְנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה-הָיָה לוֹ: ... וַיִּקַּח מִיָּדָם אֶת-וְהָרֵט
וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסֹּכָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָה אֶל-הָיֹדֶף יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָעֵלְיוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר כִּי שַׁתָּה עִמָּךְ אֲשֶׁר הָעֵלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: סָרוּ מֵהָר מִן-הַדֶּהָר אֲשֶׁר צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם
עֵגֶל מִסֹּכָה...

רמברנדט ואן ריין / 1659

דברים יב'

בָּעֵת הַהוּא אָמַר ה' אֵלַי פֶּסֶל-לָךְ שִׁגְי־לוֹחַת
אֲבָנִים כְּרָאשִׁימִים וְעֵלָה אֵלַי הָהָרָה וְעָשִׂיתָ
לָךְ אֲרֹן עֹץ:

וְאָקַתְבָּ עַל-הַלֹּחַת אֶת-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר קִיו
עַל-הַלֹּחַת הַרְאשִׁימִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ וּשְׁמַתָּ
בְּאֲרֹן:

וַיִּפֹּן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן-הָהָר וּשְׁנֵי לַחַת הָעֵדֻת בְּיָדוֹ לַחַת
כְּתוּבִים מִשְׁנֵי עֲבָרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים: וְהַלֹּחַת
מַעֲשֵׂה אֱ-לֹהִים הִמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא חֲרוּת
עַל-הַלֹּחַת:...

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל-הַמִּחְנֶה וַיֵּרָא אֶת-הָעֵגֶל וּמַחֲלַת
וַיִּסְרֹאֲף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת-הַלֹּחַת וַיִּשְׁבֵּר אֹתָם
תַּחַת הָהָר:

וַיִּקַּח אֶת-הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׂרָף בָּאֵשׁ וַיִּטְחֵן עַד אֲשֶׁר-דָּק
וַיִּזְרַע עַל-פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשָּׂק אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

תהליך התיקון (שמות ל"ג)

וַיִּשְׁמַע הָעָם אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה וַיִּתְאַבְּלוּ וּלֹא-שָׁתוּ אִישׁ
עֲדָיו עָלָיו: ... וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-עֲדֵיָם מִהָר חוֹרֵב:

היצירה החדשה (שמות ל"ד)

וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה פֶּסֶל-לָךְ שִׁגְי־לַחַת אֲבָנִים כְּרָאשִׁימִים
וְכַתְּבְתִּי עַל-הַלֹּחַת אֶת-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר קִיו עַל-הַלֹּחַת
הַרְאשִׁימִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ:

תלמוד בבלי, מנחות דף צ"ט ע"א

“אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ וּשְׁמַתָּם בְּאֲרֹן – מִלְּמַד שֶׁהַלֹּחֹת וּשְׁבָרִי
לַחֹת מִנְחִין בְּאֲרֹן”

כאן ההקשר הוא פסוק “אשר שברת ושמתם בארון”, ומכאן
למדו חז"ל: “מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון”. זהו
מקור שמדגיש את הערך של מה שנשבר, שהוא עדיין נושא
קדושה לצד השלם, הוא עדות למסע האנושי – לשגיאה,
לאכזבה, וליכולת לקום ולבנות מחדש.

דברי הרב זקס

בדבריו בטקס זיכרון לשואה בלונדון (2011) אמר: "מאז ועד היום נושאים אנו איתנו בארון את הלוחות ואת שבריהם – אנו נושאים איתנו את שברי עברנו, וממשיכים את המסע מתוך תקווה וחיים" (תרגום מאנגלית).

ברית ושיחה, תרומה/פרשת תרומה: "לדעת חכמים, גם הלוחות השניים וגם שברי הלוחות הראשונים היו בארון. הם נישאו יחד, כל אחד מהם זכה לכבוד שווה. זו ההשקפה היהודית על העבר: אנחנו לא משליכים את השבור. אנחנו נושאים אותו איתנו, ובכך אנחנו מכבדים אותו." (תרגום מאנגלית).

Memory מאמר מאתר מורשת הרב זקס: אנחנו העם הנושא בארוננו הקדוש לא רק את הלוחות החדשים, אלא גם את שברי הישנים. משום שאנו יודעים שגם מה שנשבר – חשוב. העבר חי בתוכנו ומעצב את עתידנו (תרגום מאנגלית).

"לוחות ושברי לוחות בארון" הוא משל עמוק למפגש שבין כישלון להשלמה, בין אדם שלם לאדם שנשבר וצמח.

האדם השלם באמת – הוא זה שמכיר גם בשבריו. הוא נושא עמו את הפצעים לא כהסתרה, אלא כעדות לדרך שעבר. השברים אינם פסולת – הם עדות לאנושיות, לחמלה, וליכולת לצמוח מחדש.

א. בין לוחות ראשונים לשניים - שלמות ושבר

1. **למה לא תיקן משה את הלוחות הראשונים? מה המשמעות בכך שיצר חדשים - ולא שיחזר את הישנים?**

2. האם גם אני כמנהל נוטה "לתקן את השבור" או ליצור מתוכו משהו חדש?

3. מתי בחיי המקצועיים שבר הפך עבורי להזדמנות לצמיחה?

4. כיצד ניתן לחנך צוות ותלמידים לכך ששלמות איננה העדר שבר, אלא היכולת לשאת שברים?

5. האם אני מאפשר בבית הספר מקום לשבר - או רק לשאיפה למצוינות ולתוצאות?

ב. השברים בארון - משמעות השמירה

1. **למה התורה מצווה לשמור גם את שברי הלוחות בארון הקודש? מה זה מלמד על זיכרון, קבלה ופיוס עצמי?**

2. אילו "שברים" אני נושא עמי, כמנהל וכאדם, שמקומם לא בגניזה אלא בארון?

3. האם אני מעניק מקום לשגיאות של הצוות והתלמידים כחלק מתהליך הלמידה?

4. כיצד ניתן להפוך טעויות של צוות למקור ללמידה ולחזקה מוסדית?

ג. מנהיגות ברגעי שבירה

1. האם יש מצבים שבהם "שבירה" של נוהל או מסורת נדרשת כדי להציל את מהות הערכים?

2. **איך מזהים רגע שבו צריך לשבור לוחות - כדי לשמור על הברית?**

3. כיצד מתמודד מנהל עם שבר בקהילה, בצוות או בעצמו - מבלי לאבד את תחושת הקדושה שבתפקידו?